

Motion till riksdagen 2005/06:K29

av **Gustav Fridolin (mp)**
med anledning av framst. 2005/06:RS4

Ändringar av ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen beslutar om ett reformerat inkomstgarantisystem för riksdagens ledamöter i enlighet med vad som anförs i motionen.

Sammanfattning

Uppdraget som riksdagsledamot är ett uppdrag givet av väljarna till en enskild person att driva en viss politik. Det är ett uppdrag baserat på förtroende och tillit. För att detta förtroende skall finnas krävs bland annat att ledamöters ersättningar för sitt uppdrag motsvarar uppdragets art och karaktär och den enskilde väljarens krav och vilja. Ledamöternas arvoden skall därför sänkas med 10 000 kr i månaden och därefter justeras i takt med den allmänna pris- och kostnadsutvecklingen. Inkomstgarantin föreslås också förändras.

Sänkta riksdagsarvoden

Riksdagens ledamöter är av folket och för folket. Ledamöterna representerar sina väljare och har att förvalta det förtroende vi givits på allra bästa möjliga sätt. Ett samhälle där riksdagsledamöterna av medborgarna upplevs leva i en annan värld, ha andra förmåner och villkor och vara avskilda ett "normalt" liv, är därför inte bra. Blir skillnaden för stor mellan hur medborgarna anser att riksdagsledamöterna skall leva sina liv och under vilka villkor vi skall verka, riskerar ett förakt att utvecklas. Ett politikerförakt som är svårt att motarbeta, försämrar politikens förutsättningar och ytterst leder till en försämrad demokrati. Arvoden till ledamöterna som av medborgarna uppfattas som alltför höga är en sak som leder till ett politikerförakt. Att dessutom det är riksdagen själv som genom sin Riksdagens arvodesnämnd, som sedan 1994

Fel! Okänt namn på

fastställer arvodesnivåerna, är knappast menat att minska föraktet och ägnat att öka förtroendet hos medborgarna.

Storleken på ledamotens arvode är därför av central betydelse. Det kan många gånger framstå som provocerande att ledamöter av en folkvald församling uppbär höga arvoden samt då det inte kan bortses ifrån att arvodena som sådana, i enskilda fall, kan komma att bli en grund för det politiska engagemanget. Få väljer frivilligt att ge avkall på en hög ekonomisk standard. Det är självklart att risken är stor att höga arvoden i riksdagen lockar personer att ha kvar uppdragen allt längre och att ledamoten jämför sig alltmer med en mindre grupp högvälönade i samhället i stället för med låg- och medelinkomsttagare (som utgör den stora majoriteten av svenska folket). Ett tydligt tecken på att så är fallet, är när vissa av riksdagens ledamöter berättigar sina höga arvoden genom att peka på andra högvälönade grupper i samhället. När riksdagen 1998 frångick beslutet att låta arvodesnämnden fastställa riksdagsledamöternas (sina) arvoden för att möjliggöra att ledamöterna själva beviljade sig kraftigt höjda arvoden motiverades detta med domarkårens lönehöjningar. Den logiska jämförelsen är givetvis inte högvälönade grupper emellan utan en jämförelse mellan valda och den genomsnittlige väljaren. En jämförelse med en genomsnittlig medborgare ger vid handen att riksdagsarvodet är för högt och en fullständigt självklar grund för politikerförakt.

Det finns de som hävdar att det behövs ett högt ledamotsarvode i riksdagen för att man skall locka kompetenta personer till politiken. Förutom att sådana uttalanden andas hån mot oss som gett oss in i politiken på grund av ett genuint engagemang och inte på grund av privatekonomiska skäl, vill jag kraftigt ifrågasätta det. Arvodet har mer än fördubblats på tolv år. Argumentet att ett högt arvode ger bättre kompetens bör med logisk konsekvens medföra att dagens riksdagsledamöter är dubbelt så bra som de vi hade i början av 1990-talet. Jag betvivlar starkt att så är fallet.

Sedan 1994 beslutar formellt sett inte riksdagens ledamöter om sina egna arvoden. Denna grannliga uppgift har överlämnats till Riksdagens arvodesnämnd. Det synes principiellt riktigt att riksdagsledamöterna inte skall sätta sina egna arvoden, men det är inte riktigt så enkelt. Arvodesnämnden är en myndighet under riksdagen. Ledamöterna i nämnden utses av riksdagens förvaltningsstyrelse. I praktiken bestämmer sålunda riksdagsledamöterna fortfarande nivån på sina egna arvoden, även om de delegerat själva beslutsfattandet till ett annat organ. Det som vinnas på det här systemet är att den enskilda riksdagsledamoten slipper försvara arvodeshöjningar och i stället bekvämt kan två sina händer inför den "självständiga" arvodesnämndens beslut, som dessutom endast gjort vad som är nödvändigt för att tillse att inte all kompetens flyr politiken för näringslivet (eller domarbanan). Jag anser att det vore bättre om ledamöterna själva öppet och formellt tog ansvar för arvodesnivåerna. Vid arvodeshöjningar får vi ta – och bemöta – den kritik en sådan höjning kan tänkas medföra. Kan vi inte göra detta, är en rimlig slutsats att ledamöterna egentligen inte anser arvodesnivån skälig och principiellt riktig, även om den är personligt fördelaktig. Enligt min mening kan emellertid Riksdagens arvodesnämnd behållas. Dess uppgift skall dock vara att förbereda och ge förslag i arvoderingsfrågor. Arvodesnämndens motiverade

Fel! Okänt namn på

förslag lämnas sedan till riksdagen, som har att besluta i frågan. Arvodensnivåerna kan beräknas utifrån en rad faktorer. Man kan tänka sig att arvodet skall beräknas utifrån en uppskattning av väljarkårens genomsnittsinkomst.

Den oundvikliga konsekvensen av mitt resonemang är att ledamöternas arvoden omgående bör sänkas. En rimlig sänkning vore på 10 000 kronor. En sådan sänkning är också ekonomiskt intressant. På en månad skulle det ge minskade utgifter för staten med ungefär 3,5 miljoner kronor. På ett år innebär arvodesnärningen minskade utgifter med drygt 40 miljoner kronor. Då har jag inte räknat med olika skatter och avgifter då dessa utgifter återkommer till det allmänna på olika sätt. Arvodet bör justeras med hänsyn till den allmänna pris- och kostnadsutvecklingen i landet enligt utvecklingen av prisbasbeloppet.

Reformerade inkomstgarantier

Även frågan om de inkomstgarantier riksdagens ledamöter uppbär kan leda till ett ökat politikerförakt. I den välkomna offentliga diskussionen om inkomstgarantierna har kritiken fokuserats kring det faktum att vissa riksdagsledamöter kunnat uppbära inkomstgaranti fram till pensionen och på det sättet vara försörjda av det allmänna under hela resten av livet efter uttåget från riksdagen. Ett lämpligt nytt system vore att en inkomstgaranti med lämpliga avtrappningsregler utbetalades automatiskt under två år efter utträdet ur riksdagen och därefter enbart utifrån en behovsprövning av riksdagsförvaltningen. Detta system borde gälla oavsett hur länge man har suttit i riksdagen och vilken ålder man har. Detta för att inte systemet skall uppmuntra att man sitter i riksdagen länge eller att man har en viss ålder när man innehar sitt riksdagsuppdrag. Regler för vilka som då skulle kunna få fortsatt inkomstgaranti borde utarbetas gemensamt mellan partierna.

Stockholm den 11 april 2006

Gustav Fridolin (mp)